

Raimon, als 40 anys del primer Olympia

Raimon va trepitjar de nou l'escenari de l'Olympia, a París.

Durant unes hores al Boulevard des Capucines de la capital francesa gairebé tothom parlava en català. Raimon cantava de nou a l'Olympia. Volia celebrar el quarantè aniversari del seu primer concert en aquella sala mítica, el juny del 1966. Llavors el recital es va convertir en un disc premiat i cèlebre. Per primera vegada el català entrava dins d'un temple de la música popular i una llengua dita "minoritària" es feia escoltar a la televisió i a la ràdio franceses. I a París aprenien que als Països Catalans els que deien "no" i no estaven disposats a perdre els seus orígens ni la seva identitat eren més nombrosos del que allà voldrien. Ara, un cop passats quaranta anys, els quasi 2.000 espectadors aplegats a l'Olympia saben que les coses són molt diferents, però que cal continuar lluitant fins i tot pel que és evident.

Raimon ha repetit el mític concert que va fer al teatre Olympia de París l'any 1966. La nit del passat dimarts 13 de juny el cantant de Xàtiva va tornar a conquerir la capital francesa, oferint un espectacle extraordinari, amb l'estrena d'un parell de noves cançons inclosa.

L'acte va congregar una petita part de gent vinguda d'arreu dels Països Catalans –amics de Xàtiva, de València, de Barcelona, de Mallorca– amb un gruix important de colònia catalana de París i un bon nombre d'espectadors francesos, en alguns casos gent que ja el coneixia i en altres de curiosos, públic atent al que ara en diuen *world music*, etiqueta que serveix per agrupar tot el que no és dels EUA, no és cantat en anglès i no és ni rock ni *tonadilleras*. La Generalitat de Catalunya hi era representada a través de la Secretaria de Relacions Internacionals i la delegació del Govern a França; el Lluïl, en la persona del seu director, igual com Catalunya Ràdio o el diari *Avui*. TV3 i TVE van enregistrar imatges de l'acte, i France2 –el canal públic de més audiència– va emetre una entrevista de cinc minuts amb Raimon el dia abans del concert, així com

una versió de la cançó "Al vent" en directe.

Cares conegudes. La de l'escriptor Jorge Semprún, la del pintor Antoni Taulé o la del poeta George Raillard, per exemple. Un personatge com Jack Ralite, fonamental per a l'esquerra i els seus projectes de política cultural des dels anys setanta fins ara, també era a l'Olympia. I el polític i periodista Vidal Beneyto, el director de *Le Monde Diplomatique* Ignacio Ramonet o en Ramón Chao, tants anys al davant de Radio France Internationale. Malgrat la proximitat del referèndum sobre l'Estatut de Catalunya no va ser un recital polític, almenys en el sentit d'instrumentalització amb què sovint s'entén l'adjectiu. L'Apel·les Carod era entre els espectadors, però hi era sobretot per raons d'amistat personal i admiració artística.

Raimon va presentar molt breument cada cançó, en va explicar el sentit, alguna anècdota lligada al moment en què va ser creada i en va traduir alguns versos. La seva dicció i vocalització perfectes van fer possible un cop més el miracle de la comunicació: per a alguns que no entenen el català els semblava comprendre-ho tot. Va estrenar un parell de cançons –una, "Terra negra", dedicada a una tela del pintor Antoni Tàpies– i va aconseguir fabricar durant tot el temps del recital un esperit unitari i de respecte vers la cultura catalana que ningú més no pot crear. Quan Raimon es va retirar després d'haver afegit tres temes al programa, el públic va romandre aplaudint i dempeus més de deu minuts, el temps que es va tardar a abaixar el teló i fer-nos comprendre que la cerimònia laica s'havia acabat i que la comunió dels sants calia continuar-la en un altre lloc, concretament en un saló del Grand Hotel, al costat de l'òpera Garnier.

Durant una setmana, pels carrers de París, en les seves *colonnes* Morris, els cartells anunciant el concert han recor-

Quan Raimon es va retirar després d'haver afegit tres temes al programa, el públic va romandre aplaudint i dempeus més de deu minuts

dat l'existència d'una Catalogne que no es confon amb un equip de futbol. Els diaris –*Libération*, *Le Monde* i altres– han parlat de la cultura del país i no ho han fet per distingir entre la "cultura del Barça i la cultura del Real Madrid", sinó per fer reviure, tal com ho fa Raimon, els seus més grans poemes dels segles XV i XVI. Obviament la rebuda no té res a veure amb la de quaranta anys enrere. En aquell moment el que comptava era l'antifranquisme i el català era vist com un element que contribuïa a dividir "*la Unidad de Destino en lo Universal*". Ara hi ha més informació i coneixement i potser, per això mateix, una mica de reticència. La premsa francesa, tots els mitjans de comunicació, tenen els seus corresponents a Madrid i són, vulguin o no, en major o menor grau, víctimes de les campanyes d'intoxicació d'allò que EL TEMPS anomena "el circ de la família Brunetti".

Els catalans podem ser equiparats a Bossi en el pitjor dels casos i, en el millor, amb més comprensió, es parla dels drets de les regions riques a voler saber què fan dels seus diners transferits a les regions pobres. Per això, per parlar d'altres coses i parlar amb més pertinença d'aquestes, també són importants els concerts com el de Raimon. No s'ha portat el públic en avió, com han fet altres vegades col·legues seus, i ha passat força dies a París, xerrant amb diferents periodistes, donant a conèixer la complexitat i riquesa catalana. És la continuació de la seva feina de poeta i cantant per altres vies.

Les coses han canviat. Rellegir-se els articles publicats fa quaranta anys,

quan una sèrie d'atzars van portar Raimon a l'Olympia, ens permet comprendre, de lluny, com han canviat les coses. A *L'Express* escriuen que "hi ha en ell alguna cosa de brau, de *jonegada*. Però no és espanyol, sinó català. I vol que se sàpiga". A continuació, ves a saber per què, parla del català com d'una "llengua colonial" que els sembla "saborosa com una paella". Al *Carnard Enchaîné* veien Raimon com "un Quixot amb físic de Sancho Panza", que ja és veure, i a *Rivarol* deien que "alguns li retreuen que visqui a l'Espanya franquista i es doblegui davant de certes exigències de la censura", repreneu un discurs d'exiliats que no poden comprendre que la solució i el canvi a Espanya, des del moment en què els aliats van renunciar a alliberar el país travessant els Pirineus, només pot venir de dins i que és somiar truites pensar que tothom pot i ha de marxar per deixar la Península com un solar per a uns pocs feixistes. A *Le Figaro*, Dominique Jamet, el futur director de la Bibliothèque Nationale, parlava de "quan la cançó se'n va a la guerra en nom de la no-violència", sabent posar de relleu que "cantar en català en l'Espanya actual vol dir no passar ni per la ràdio, ni per la televisió, ni per la premsa, deixar la teva carrera a l'atzar del boca-orella". I és aquí on Jamet posa el dit on fa més mal, perquè quaranta anys més tard, encara que ara els diaris, la ràdio o la televisió en parlin, ho fan –ho fem– excepcionalment. De fet, Raimon continua sent una excepció dins d'una cultura que, tota en el seu conjunt, se sent vivint sota respiració assistida, entre el paternalisme i la marginació. Ens cal Raimon, però també ens calen altres cantants o grups capaços de viatjar, de sortir i guanyar-se un públic. El 1966 ell va obrir un camí, però aquest, quaranta anys més tard, s'ha eixamplat molt poc.

Octavi Martí
París

De fet, Raimon continua sent una excepció dins d'una cultura que, tota en el seu conjunt, se sent vivint sota respiració assistida